

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **K. L.**, zastoupené Mgr. Evou Oncirkovou, advokátkou se sídlem v Karlových Varech, Horova 12, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, odbor azylové a migrační politiky, Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 23. 6. 2003, č. j. 59 Az 72/2003 – 35, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 11. 6. 2002, č. j. OAM-2598/VL-20-17-2002, zamítl žalovaný žádost o udělení azylu žalobkyně jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění zákona č. 2/2002 Sb. Současně rozhodl, že se azyl podle § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu v platném znění neuděluje, a že se na cizinku nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu v platném znění. Žalovaný dospěl k závěru, že žalobkyně neuvedla žádnou konkrétní skutečnost, která by svědčila, že byla pronásledována z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu a že by existoval důvod, pro který by jí bylo možno azyl podle uvedeného ustanovení udělit. Skutečnosti uváděné žadatelkou – výhrůžky a fyzické napadení ze strany bývalého přítele její dcery a domněnka, že příčinou problémů dcery s rodiči bývalého partnera je ruská národnost účastnice řízení, nelze pod důvody udělení azylu podle názoru správního orgánu podřadit. Tím jsou naplněny podmínky ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu v platném znění, podle něhož se žádost zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí

skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Správní orgán neshledal ani důvody, pro něž by mohl žalobkyni azyl udělit podle § 13 a 14 téhož zákona. Konečně pak žalovaný zhodnotil obsah překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu a porovnal je s informacemi o zemi původu žalobkyně, které měl k dispozici a na jejich základě a na základě výpovědi žalobkyně nedospěl k závěru, že by ona sama náležela k osobám ohrožených skutečnostmi zakládajícími překážky vycestování ve smyslu uvedeného zákona.

Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně u uvedeného orgánu opravný prostředek označený jako odvolání, v němž uvedla, že s rozhodnutím Ministerstva vnitra nesouhlasí, a nesouhlasí ani s rozhodnutím soudu. Žádala o přezkoumání žádosti.

Vzhledem k tomu, že Vrchní soud v Praze, jemuž byla správním orgánem věc postoupena, nerozhodl o opravném prostředku do dne nabytí účinnosti zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), t. j. do 31. 12. 2002, stal se soudem příslušným k rozhodnutí ve věci podle § 129 odst. 2 s. ř. s. a podle článku II odst. 1 věta první zákona č. 519/2002 Sb., kterým se mění zákon o azylu, Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci.

Z důvodu nedostatků v podání žalobkyně, jež nesplňovalo náležitosti požadované ustanovením § 71 odst. 1 s. ř. s., poučil posledně jmenovaný soud žalobkyni usnesením ze dne 10. 3. 2003, č. j. 59 Az 72/2003 – 23 o této skutečnosti a současně ji podle § 37 odst. 5 s. ř. s. vyzval k odstranění vad opravného prostředku tak, aby byl v souladu s § 71 odst. 1 s. ř. s., označila výroky rozhodnutí, které napadá, doplnila žalobní body, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadené rozhodnutí za nezákonné či nicotné, označila důkazy k prokázání svých tvrzení a učinila návrh výroku rozsudku. Poučil ji současně, jakým způsobem má opravný prostředek doplnit, a k doplnění a upřesnění opravného prostředku jí poskytl lhůtu tří týdnů od doručení usnesení. Současně ji poučil, že neodstraní-li ve stanovené lhůtě uvedené vady, soud opravný prostředek usnesením odmítne, a že poskytnutou lhůtu může na její žádost prodloužit, zmešká-li ji z vážných omluvitelných důvodů. Společně s usnesením zaslal soud žalobkyni též další procesní poučení, jednak o možnosti vznést námitku podjatosti soudců uvedeného soudu, kteří podle rozvrhu práce budou věc projednávat, dále poučení o tom, že v souladu s přechodnými ustanoveními zákona č. 519/2002 Sb., jímž byl novelizován zákon o azylu, řízení dokončí uvedený soud, a konečně též výzvu ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s. k vyjádření účastníků, zda souhlasí s projednáním a rozhodnutím věci bez nařízení jednání. Současně s touto výzvou byla stěžovatelka poučena o možnosti sdělit, zda žádá, aby jí byl zajištěn tlumočník, nebo zda bude jednat ve svém mateřském jazyce (kterém), příp. ve kterém dalším jazyce se dorozumí. Současně jí bylo zasláno vyjádření žalovaného k podanému opravnému prostředku s tím, že ve lhůtě dvou týdnů od doručení vyjádření může sdělit soudu své stanovisko k němu. Na výzvy soudu doručené stěžovatelce dne 23. 4. 2003, reagovala tato podáním ze dne 25. 4. 2003, označeném jako: věc: 59 Az 72/2003 – 26, opravný prostředek proti rozhodnutí MV ČR, č. j. OAM-2598/VL-20-17-2002, ze dne 11. 6. 2002, v němž v českém jazyce sděluje soudu, že trvá na projednání věci při jednání, kterého se chce zúčastnit. Současně sděluje, že doplnění opravného prostředku provede ve stanovené lhůtě.

Usnesením ze dne 23. 6. 2003, č. j. 59 Az 72/2003 – 35, Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci (dále jen „krajský soud“), opravný prostředek žalobkyně proti v záhlaví označenému rozhodnutí žalovaného odmítl a současně vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění připomněl usnesení soudu,

jímž byla žalobkyně vyzvána k odstranění vad neúplného opravného prostředku a poučena o způsobu, jakým má doplnění provést i o následcích případného neodstranění uvedených vad. Potvrdil, že na tuto výzvu reagovala žalobkyně přípisem ze dne 25. 4. 2002, ve kterém kromě žádosti o nařízení ústního jednání přislíbila též doplnění opravného prostředku ve lhůtě soudem stanovené. V této lhůtě, ostatně ani do dne rozhodnutí krajského soudu - 23. 6. 2003, však doplnění opravného prostředku nezaslala. Protože uvedené nedostatky bránily věcnému vyřízení opravného prostředku, když soud neměl k dispozici rozsah napadení rozhodnutí, důvody, v nichž spatřuje žalobkyně nezákonnost rozhodnutí správního orgánu a ani návrh, jak má soud o věci rozhodnout, přičemž pro tento nedostatek nebylo možno v řízení pokračovat, byl opravný prostředek v souladu s ustanovením § 37 odst. 5 s. ř. s. odmítnut.

Citované usnesení krajského soudu napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. d) a písm. e) s. ř. s. Důvody pro podání kasační stížnosti spatřovala v tom, že v řízení byla porušena ustanovení soudního řádu správního (potažmo občanského soudního řádu) o jejích právech. Stěžovatelka potvrdila, že obdržela výzvu soudu k doplnění opravného prostředku, avšak této výzvě neporozuměla, resp. nerozuměla tomu, jakým způsobem má opravný prostředek doplnit, a to z toho důvodu, že neovládá český jazyk. Vyslovila přesvědčení, že tím bylo porušeno její zákonné právo na jednání v mateřštině, které jí dává ustanovení § 18 o. s. ř. Soud měl podle jejího názoru předmětné listiny s výzvou k doplnění opatřit úředním překladem do její mateřštiny, aby jim mohla porozumět. Sdělení, že opravný prostředek doplní, jí psal její známý, který jí však nevysvětlil, jakou formou tak může učinit, a do kdy musí takové doplnění provést. Stěžovatelka se domnívala, že z jejího opravného prostředku je patrné, čeho se domáhá, a že svá skutková tvrzení doplní při ústím jednání, o které žádala. Navíc ji podepsaný soud nepoučil o právu žádat o ustanovení zástupce k ochraně jejích zájmů v řízení ve smyslu § 36 odst. 1 s. ř. s., event. § 30 o. s. ř. Stěžovatelka proto navrhovala, aby napadené rozhodnutí krajského soudu bylo zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení. Vzhledem k závažnosti následků, které plynou z rozhodnutí o kasační stížnosti požádala ve smyslu ustanovení § 107 s. ř. s. o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti s odůvodněním, že jinak hrozí, že bude nucena opustit Českou republiku ještě před konečným rozhodnutím o jejím právu na azyl, čímž bude vystavena nebezpečí souvisejícím s pobytem v zemi svého původu.

V písemném vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný uvedl, že stěžovatelkou uvedené stížnostní důvody nejsou naplněné, neboť rozhodnutí soudu není nezákonné ani nepřezkoumatelné. Navrhoval, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl pro její nedůvodnost a nepřiznal kasační stížnosti odkladný účinek. Žalovaný označil za zbytečný postup soudu, jímž stěžovatelku vyzýval k odstranění a doplnění vad podání, když opravný prostředek neobsahoval ani jediný žalobní bod, jakožto nezbytnou podmínku zahájení řízení. Soud nebyl povinen shánět se po důvodech nesouhlasu stěžovatelky s rozhodnutím, vzdor tomu stěžovatelce umožnil i za této procesní situace se proti rozhodnutí bránit. Na jeho výzvu stěžovatelka reagovala v českém jazyce a vlastně si odporuje, tvrdí-li, že výzvě „neporozuměla“, ačkoliv k otázce případného jednání se vyjádřit dovedla.

Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti. Přitom neshledal vady, podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a pro něž by se mohl od zásady vázanosti rozsahem a důvody kasační stížnosti odchýlit.

Kasační stížnost neshledal důvodnou.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného soudního a správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 15. 5. 2002, kdy stěžovatelka požádala o udělení azylu a učinila čestné prohlášení, že přijela do České republiky dne 15. 4. 2002. V žádosti rovněž uvedla, že na území České republiky pobývala již v letech 2000 – 2001 a že Ukrajinu opustila společně se svou dcerou A. K. a vnukem B. K., neboť bývalý přítel její dcery je fyzicky napadal a vyhrožoval jim fyzickým násilím a odnětím dítěte. V žádosti rovněž uvedla, že je schopna se dorozumět v jazyce ruském a českém. Rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v jazyce českém a stěžovatelka je napadla opravným prostředkem, v němž neuváděla, že by jeho obsahu neporozuměla. Krajskému soudu byl opravný prostředek postoupen žalovaným a soud dále postupoval podle § 129 odst. 2 s. ř. s. a nakládal s předmětným podáním stěžovatelky jako se žalobou. Přestože stěžovatelčino podání neobsahovalo žádný žalobní bod, krajský soud z opatrnosti vyzval žalobkyni k doplnění a odstranění vad jejího podání. Až poté opravný prostředek odmítl, když stěžovatelka výzvě soudu nevyhověla.

Stěžovatelka uplatnila stížnostní důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) a písm. e) s. ř. s. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) uvedeného zákona lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívají v nesrozumitelnosti nebo v nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Podle § 103 odst. 1 písm. e) téhož předpisu lze kasační stížnost podat též z důvodu nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo zastavení řízení.

V posuzované věci Nejvyšší správní soud konstatuje, že se zřetelem k obsahu a důvodům v kasační stížnosti uplatněným, má stěžovatelka za nezákonné rozhodnutí soudu o odmítnutí návrhu v důsledku vady řízení před soudem, spočívající v tom, že bylo porušeno její zákonné právo na jednání v mateřštině, když neměla možnost výzvě soudu k odstranění nedostatku vad návrhu porozumět pro neznalost českého jazyka. K tomu nutno uvést, že soudní řád správní neupravuje způsob, jakým má soud komunikovat s účastníkem řízení, jehož mateřským jazykem je jiný než český jazyk. Na takové situace je nicméně pamatováno v § 64 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon (s. ř. s.) jinak, použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení prvé a třetí části občanského soudního řádu. Podle § 18 odst. 1 o. s. ř., v němž se promítá článek 37 Listiny základních práv a svobod, mají účastníci v občanském soudním řízení rovné postavení, mají právo jednat před soudem ve své mateřštině, a soud je povinen zajistit jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Podle odst. 2 téhož ustanovení o. s. ř. pak účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba v řízení vyjde najevo. Totéž platí, jde-li o ustanovení tlumočníka účastníku, s nímž se nelze domluvit jinak, než znakovou řečí. Z uvedených ustanovení tak plyne, že ne ve všech případech, kdy mateřštinou účastníka řízení je jiný než český jazyk, je dána povinnost soudu, ustanovit takovému účastníku tlumočníka. Tato povinnost v souladu s gramatickým, teleologickým i systematickým výkladem vzniká soudu pouze tehdy, pokud o to účastník řízení požádá, a pak pouze za situace, že účastník řízení by pro jazykovou bariéru nemohl účinně obhajovat svá práva v řízení před soudem, přičemž potřeba tlumočníka musí být zcela zjevná a musí z řízení vyplynout sama, tedy bez toho, aby soud aktivně zjišťoval, zda jsou naplněny podmínky ustanovení § 18 odst. 2 o. s. ř. Z žádného právního předpisu nelze dovodit povinnost soudu zasílat účastníkovi řízení překlad rozhodnutí či jiných písemností do jiného jazyka. Pouze rozhodnutí soudu v českém

jazyce, jakožto projev svrchovanosti českých státních orgánů na území České republiky, je zněním autentickým a pro všechny dotčené subjekty závazným. Shora uvedené ustanovení občanského soudního řádu, stejně jako závazky plynoucí z Listiny či mezinárodních smluv, směřují především k situaci, kdy je nařízeno ústní jednání, a účastník neznalý jednacího jazyka by byl znevýhodněn v průběhu jednání, neboť by nemohl bezprostředně reagovat na jeho průběh, nemohl by např. odpovídat na jemu kladené otázky ze strany soudu apod. V projednávané věci má Nejvyšší správní soud za to, že stěžovatelka nebyla v průběhu řízení nikterak znevýhodněna, neboť, jak vyplývá z obsahu správního spisu, který měl krajský soud k dispozici, sama připustila dobrou znalost češtiny. Krom toho, na výslovnou výzvu soudu, zda žádá, aby ve věci bylo nařízeno jednání, a zda pro ten případ požaduje zajištění tlumočníka uvedla pouze tolik, že trvá na projednání věci při jednání, avšak o zajištění tlumočníka nepožádala. V česky psaném přípisu přislíbila doplnění opravného prostředku, tomuto slibu však nedostála. Protože krajský soud nemohl za této situace v řízení pokračovat, neboť k tomu neměl splněny procesní podmínky, nepřicházelo v úvahu ani nařízení jednání, které stěžovatelka požadovala. Rozhodující však je, že až do doby, kdy napadeným usnesením o opravném prostředku rozhodl, mu z žádného procesního úkonu či projevu stěžovatelky nevyvstala potřeba ustanovit jí pro řízení tlumočníka, tak jak to předpokládá ustanovení § 18 odst. 2 o. s. ř. Naopak stěžovatelka sama připustila, že se česky dorozumí a její reakce na výzvy soudu k odstranění vad podání a skutečnost, že na další výzvu k přibrání tlumočníka takový požadavek nevznesla jen utvrdila krajský soud v přesvědčení, že znalost češtiny stěžovatelky je na takové výši, která jí umožňuje porozumět textu sepsanému v češtině, a tlumočníka pro řízení nepotřebuje. Dokázala zareagovat adekvátním procesním úkonem k ochraně svých práv, a to včetně též podané kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud vzhledem k výše uvedenému proto dospěl k závěru, že krajský soud nepochybil, když nepokládal za potřebné výzvy předcházející vydání napadeného rozhodnutí překládat do jazyka ukrajinského či ruského, a z důvodů neodstranění vad stěžovatelčina podání ve lhůtě soudem stanovené a nemožnosti pro tento nedostatek v řízení pokračovat, stěžovatelčino podání směřující proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 6. 2002, č. j. OAM-2598/VL-20-17-2002, odmítl. Učinil tak za splnění předpokladu, že stěžovatelka byla o těchto procesních důsledcích poučena.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že neshledal důvody kasační stížnosti uplatněné stěžovatelkou, a proto kasační stížnost zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl neprodleně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Protože žalovaný náklady řízení neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné mu vzniklé náklady v řízení o kasační stížnosti ze spisu nezjistil, a žalobkyně byla v tomto řízení neúspěšná, rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. 8. 2004

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu